

Nr 625.

Av herrar **Hjalmarson** och **Kyling**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 239, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 6 juni 1952 (nr 375) med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 239 föreslås ett nytt provisorium i fråga om riksbankens sedelutgivningsrätt. Lagen den 6 juni 1952 föreslås nämligen ändrad i sin första paragraf så att maximibeloppet för sedelutgivningen höjes från 4 800 till 5 100 miljoner kronor. Giltighetstiden för den föreslagna höjningen begränsas sålunda till den 1 juli 1954. Frågan om sedelutgivningsrätten kommer därför att bli föremål för förnyad prövning från riksdagens sida inom en nära framtid. Den mera definitiva reglering av sedelutgivningsrätten, som det måste anses synnerligen angeläget att snarast möjligt få till stånd, befinner sig för närvarande under utredning, och resultatet härav väntas under nästkommande år. Det måste förutsättas, att detta resultat framlägges i så god tid att det kan ligga till grund för den prövning av frågan om sedelutgivningsrätten, som vårriksdagen 1954 kommer att företa. Med hänsyn härtill gäller frågan nu utslutande att ge riksbanken möjlighet att bemästra den ansvällning i sedelutgivningen, som är att vänta i samband med julhandeln och vid årsskiftet. Erfarenheten visar nämligen, att sedelomloppet under första halvåret regelmässigt sjunker starkt under toppsiffrorna i slutet av året dessförinnan, varför den inträdande anspänningen och det därav föranledda behovet av ökad sedelutgivning är starkt tidsbegränsat.

För att möta situationen har bankofullmäktige ansett en ökning med 300 miljoner kronor — eller omkring 6 % av nuvarande maximum — vara erforderlig. Gjorda beräkningar har visat, att beloppet utelöpande sedlar de senaste åren vid utgången av december legat 9—11 % över årsmedeltalet. Med ledning av dessa procenttal beräknar riksbanken sedelmängden den 31 december i år till 4 769—4 876 miljoner kronor. Emellertid nåddes den högsta siffran under år 1952 den 23 december, utgörande 114 % av 1952 års medeltal.

Vid sina jämförelser av den faktiska utvecklingen i år och under följande året har riksbanken i regel begagnat siffror för motsvarande tidpunkter under de båda åren. Detta har däremot inte varit fallet vid beräkningen av de begärda 300 miljoner kronorna, utan i stället har den 6 %-iga ökningen beräknats på det lagstadgade maximibeloppet. Om jämförelserna

fullföljts konsekvent och en 6 %-ig ökning lagts till den faktiska siffran av 4 577 miljoner kronor vid utgången av 1952, skulle en siffra av 4 852 miljoner kronor blivit resultatet. Med hänsyn till att sedelomloppet den 23 december 1952 nådde sin topp med 4 663 miljoner kronor, skulle det med ett 6 %-igt tillägg kunna uppskattas till omkring 4 950 miljoner kronor för den 23 december i år, förutsatt att toppen även i år infaller vid detta datum.

Särskilt med tanke på att sedelomloppet innevarande höst ävenledes legat lägre än 6 % under motsvarande fjolårssiffror t. ex. 4,9 % den 30 oktober, är det uppenbart, att ett tillägg med 200 miljoner kronor lämnar en tillräcklig marginal för att möta anspänningen kring årsskiftet. Eftersom det i nuvarande läge är angeläget, att allmänheten inte bibringas uppfattningen, att den restriktiva penningpolitiken håller på att övergivas, bör inte större höjning av sedelutgivningsrätten medgivas än som erfordras för att vinna det önskade syftet.

På grund av vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte anta följande ändrade lydelse av 1 § lagen den 6 juni 1952 (nr 375) med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning.

1 §

Riksbanken må utgiva sedlar till ett belopp av högst femtusen miljoner kronor.

Stockholm den 1 december 1953.

Jarl Hjalmarson.

Folke Kyling.